

Afghanistan

Angrepp mot shiamuslimer sista kvartalet 2023

2023-12-19

Inledning¹

Under sista kvartalet 2023 genomfördes flera uppmärksammade angrepp mot shiamuslimer på olika platser i Afghanistan. Attacker har rapporterats från provinserna Baghlan, Herat och Kabul. Denna kortrapport syftar till att ge en bakgrund till och redogöra för denna senaste våg av våldsincidenter.

Bakgrund

Sedan 2016 har ISKP (Islamiska staten Khorasanprovinsen) genomfört målinriktade angrepp mot shiamuslimer i Afghanistan. I juli 2016 tog ISKP på sig ansvaret för en självmordsattack mot en i huvudsak hazarisk demonstration på torget Deh Mazang i västra Kabul. Detta våldsdåd inledde en ny trend² av sekteristiskt våld riktat mot landets shiaminoritet, vilken i hög grad³ sammanfaller med landets hazariska minoritet.⁴

Efter attacken vid Deh Mazang har återkommande⁵ attacker riktats mot olika shiamuslimska mål och folksamlingar, många av dem i det hazardominerade västra

¹ Den här rapporten är framtagen i linje med [EUAA:s metodologi för framtagande av landinformation](#) (2023). Rapporten innehåller landinformation avsedd för handläggning av migrationsärenden. Rapporten bygger på noggrant utvalda informationskällor. Alla källor refereras med undantag för beskrivning av allmänt kända förhållanden. 2023-12-19, version 1.0. Utgiven av Nationella operativa avdelningen, Migrationsanalys – Migrationsverkets funktion för land- och omvärldsanalys. © Migrationsverket (Swedish Migration Agency), 2023. Publikationen kan laddas ner från <http://lifos.migrationsverket.se>

² Enstaka död förekom dock under perioden efter 2001 fram till 2016. Mazar-e Sharif och Kabul drabbades exempelvis av sekteristiska attacker under 2011 ([se mer här](#)), vilket var innan ISKP etablerade sig i landet och initierade en ny trend av sekteristiska attacker.

³ Det finns dock även ett mindre antal shiamuslimer inom andra folkgrupper, liksom ett mindre antal hazarer som inte är shiamuslimer.

⁴ Migrationsverket, Migrationsanalys, Hazarer i Afghanistan, 2021-05-11, [url](#), s. 37

⁵ Under den forna republiken dokumenterade FN-missionen UNAMA under en period av fem och ett halvt år (2016 till halvårsskiftet 2021) över 70 attacker riktade mot shiamuslimska mål och folksamlingar, vilka skördat över 3 000 civila offer (dödade och skadade). Se UNAMA, Afghanistan: Protection of civilians in armed conflict, (årsrapporterna för 2015–2020 samt halvårsrapporten för 2021), [url](#)

Kabul. ISKP har ofta tagit på sig ansvaret för angreppen, även om attacker också genomförts utan att någon aktör gjort anspråk på att ligga bakom.⁶

Bakgrunden till ISKP:s angrepp på shiamuslimer i Afghanistan är bland annat ideologisk. Shiamuslimer ses som avfällingar från islam och utgör således legitima måltavlor för gruppen. ISKP:s angrepp på shiamuslimska hazarer har också motiverats med att hazarerna har ett nära förhållande till Iran och att de deltagit i kriget mot IS i Syrien.⁷

Angreppen mot hazarer/shiamuslimer fortsatte även efter att talibanrörelsen tog makten i landet i augusti 2021.⁸ Human Rights Watch (HRW) rapporterade i september 2022, att ISKP sedan maktövertagandet tagit på sig ansvaret för 13 attacker riktade mot hazarer och länkats till ytterligare tre. Dessa attacker rapporterades ha lett till över 700 dödade och skadade.⁹ Kort efter HRW:s rapportering genomfördes ytterligare en storskalig attack mot shiamuslimer. Det var ett angrepp mot utbildningscentret Kaaj, i hazardominerade västra Kabul, med uppskattningsvis över 150 dödade och skadade.¹⁰

Efter angreppet mot utbildningscentret i september 2022 inträdde dock en period då ISKP-attacker generellt sett minskade i antal och även skiftade fokus. Angreppen riktades härefter istället mot framförallt talibanmål samt mot den internationella¹¹ närvaron i landet, medan större målinriktade angrepp mot shiamuslimer uteblev under cirka ett års tid.¹² Vissa källor har delvis länkat detta till talibanregimens operationer mot ISKP.¹³ Regimen genomförde under våren 2023 en rad operationer mot ISKP, under vilka man bland annat dödade en rad högt uppsatta ISKP-befäl.¹⁴ Detta har av vissa bedömare tolkats som att ISKP i Afghanistan försvagats och minskat i relevans.¹⁵

I oktober 2023 genomfördes dock en ny ISKP-attack med sekteristiskt motiv i provinsen Baghlan, och detta dåd blev det första i en rad nya angrepp mot shiamuslimer i landet. I nästkommande avsnitt redogörs för de angrepp mot shiamuslimer som rapporterats av media under denna senaste våldsvåg.

Det kan inte uteslutas att det genomförts ytterligare mindre angrepp av sekteristisk karaktär, både under denna period liksom tidigare, som undgått rapportering. Dock menar en initierad källa som följer brott mot mänskliga rättigheter i landet, och

⁶ Migrationsverket, Migrationsanalys, Hazarer i Afghanistan, 2021-05-11, [url](#), s. 37; AAN, A Community Under Attack: How successive governments failed west Kabul and the Hazaras who live there, 2022-01-17, [url](#)

⁷ EASO, Individuals targeted by armed actors in the conflict, 2017-12-12, [url](#), s. 56

⁸ AAN, A Community Under Attack: How successive governments failed west Kabul and the Hazaras who live there, 2022-01-17, [url](#)

⁹ HRW, Afghanistan: ISIS Group Targets Religious Minorities, 2022-09-06, [url](#)

¹⁰ UNSG, The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security, 2022-12-07, [url](#), s. 7

¹¹ Det berörde främst "regionala" stater och angreppen riktades exempelvis mot pakistanska, ryska och kinesiska intressen.

¹² Norge, Landinfo, Afghanistan: ISKPs strategi og modus etter Talibans maktovertagelse, 2023-08-28, [url](#), s. 2–3

¹³ EUAA, Afghanistan – Country Focus, 2023-12-05, [url](#), s. 88

¹⁴ Norge, Landinfo, Afghanistan: ISKPs strategi og modus etter Talibans maktovertagelse, 2023-08-28, [url](#), s. 4

¹⁵ CTC Sentinel, The Enduring Duel: Islamic State Khorasan's Survival under Afghanistan's New Rulers, augusti 2023, [url](#)

som konsulterats av Migrationsanalys, att denna typ av dåd tenderar att uppmärksammas och rapporteras av exempelvis civilsamhället. Detta sagt, förekommer det, enligt källan, att övergrepp av olika slag inte rapporteras, exempelvis för att familjen/släkten till offer eller överlevare vill hålla tyst eftersom de antar att publicitet försämrar möjligheterna att få sin familjemedlem/släkting frisläppt, eller av rädsla för repressalier.¹⁶

Det ska vidare sägas att hazarer i landet upplever andra mönster av utsatthet utöver de sekteristiska angrepp som återkommande drabbat dem sedan 2016. I vissa fall kan det också vara svårt att avgöra motiven bakom angreppen – om de är sekteristiska och riktats mot hazarer i egenskap av att de är shiamuslimer eller om det finns andra bakomliggande orsaker, såsom hämnd, privata dispyter eller lokala resurskonflikter.

I nedan rapporter från EUAA finns mer information om hazarers situation och våldsutsatthet:

[Afghanistan - Country Focus](#)

[Afghanistan - Targeting of Individuals](#)

Angreppen mot shiamuslimer sista kvartalet 2023

Inom loppet av cirka sju veckor rapporterades sex attacker mot shiamuslimer i tre olika provinser. Nedan redogörs för vart och ett av angreppen i de tre provinserna.

Baghlan

Den 13 oktober 2023 bröts en period utan större kända sekteristiska angrepp, när en självmordsbombare i anslutning till fredagsbönen attackerade en shiitisk moské i Puli Kumri, provinshuvudstad i Baghlan, i den norra delen av Afghanistan. Uppgifterna om antalet dödade och skadade varierar. Enligt talibanerna ska sju personer ha dödats och ett antal skadats, medan andra vittnesmål uppskattat det verkliga antalet till betydligt högre. ISKP har tagit på sig ansvar för attacken.¹⁷ I juli 2022 ingrep talibanerna mot en ISKP-cell i Baghlan. ISKP verkar dock inte ha haft några kända aktiviteter riktade mot shiamuslimer i provinsen sedan talibanerna tog över makten i augusti 2021.¹⁸ Attacken mot moskén i Baghlan följer samma mönster som flera andra attacker ISKP genomfört i olika delar av landet under de senaste

¹⁶ Initierad källa som följer MR-utvecklingen i Afghanistan, möte 2023-12-15

¹⁷ New York Times, Islamic State Attack Kills 17 at Shiite Mosque in Northern Afghanistan, 2023-10-13, [url](#); Radio Free Europe, Taliban Police Say Seven Killed In Suicide Bombing Of Mosque In Afghanistan's Baghlan Province, 2023-10-13, [url](#)

¹⁸ Afghan Witness, Explosion during Friday prayers in Pul-e Khumri, Baghlan province, 2023-10-13, [url](#)

åren. De har också uttalat att shiitiska moskéer och andra samlingsplatser för shiamuslimer utgör mål för dem.¹⁹

Herat

Provinsen Herat har under sista kvartalet 2023 drabbats av tre uppmärksammade attacker mot shiamuslimer. Vid samtliga tillfällen har attackerna riktats mot shiamuslimska religiösa företrädare. I en attack den 22 oktober 2023 sköts en religiös företrädare till döds efter att ha tvingats ur sitt hem i distriktet Injil. Den 23 november 2023 sköts två religiösa företrädare till döds på väg till en moské i det shia- och hazardominerade området Jebrael i distriktet Injil. Den 1 december 2023 dödades ytterligare två religiösa företrädare i Jebrael efter att ett kollektivt färdmedel attackerats och beskjutits. I den senaste attacken dödades och skadades även flera andra personer, inklusive kvinnor. Ingen aktör har tagit på sig ansvar för de senaste attackerna, som alla inträffade i utkanten av provinshuvudstaden Herat.²⁰

Efter den senaste attacken i Herat har det förekommit dialog mellan shiaföreträdare och talibanernas provinsguvernör kring situationen, samt demonstrationer mot det våld som drabbat shiiter. Även om ingen aktör tagit på sig ansvar för de senaste attackerna så har de orsakat en oro över säkerheten för shiamuslimer i Herat.²¹

Herat har vid flera tillfällen under de senaste åren drabbats av attacker mot shiamuslimska mål. Till skillnad från de mer storskaliga ISKP-attacker som oftast riktats mot shiamuslimer i Kabul, så har angreppen i Herat ofta varit småskaliga attacker, såsom skjutningar mot shiamuslimer och shiitiska religiösa ledare. I flera fall har det också varit svårt att fastställa aktör och motiv bakom våldet.²² Spänningar mellan vissa sunnitiska och shiitiska grupper i provinsen har förekommit under senare år och det finns olika teorier kring vad och vem som ligger bakom attackerna.²³

Kabul

Kabul har vid två tillfällen under det sista kvartalet 2023 drabbats av uppmärksammade sekteristiska attacker. Den 26 oktober 2023 detonerade en bomb i ett träningscenter i stadsdelen Dasht-e-Barchi i den hazardominerade delen av västra Kabul. Uppgifter om antalet dödade och skadade varierar och uppges handla om mellan ett par eller några döda och drygt tio skadade.²⁴ Ett par veckor senare, den 7 november 2023, inträffade åter en attack i samma område när en minibuss med passagerare utsattes för ett bombdåd. Enligt uppgifter från talibanerna ska sju personer

¹⁹ HRW, Afghanistan: Surge in Islamic State Attacks on Shia, 2021-10-25, [url](#)

²⁰ Hasht-e-Subh Daily, Hazara Community under Taliban Rule: 13 Lives Lost in One Month in Herat Province, 2023-12-04, [url](#); BBC Monitoring, Briefing: Unclaimed killing of Shias in Afghan west fuels 'sectarian' fears, 2023-12-05, [url](#) [betaltjänst]; BBC Monitoring, BBCM Afghanistan Watchlist for 24 October, 2023-10-24, [url](#) [betaltjänst]

²¹ BBC Monitoring, Briefing: Unclaimed killing of Shias in Afghan west fuels 'sectarian' fears, 2023-12-05, [url](#) [betaltjänst];

²² Migrationsverket, Migrationsanalys, Hazarer i Afghanistan, 2021-05-11, [url](#), s. 39–40

²³ Afghanistan Analyst Network, Speculation Abounding: Trying to make sense of the attacks against Shias in Herat city, 2019-02-03, [url](#)

²⁴ Al Jazeera, ISIL claims Kabul bus attack targeting Shia Muslims, 2023-11-08, [url](#); Le Monde, Afghanistan: ISIS claims responsibility for attack that left four dead in a Kabul shopping center, 2023-10-28, [url](#)

ha dödats och ett tjugotal skadats.²⁵ ISKP har tagit på sig ansvaret för båda attackerna och uppgett att de riktats mot shiamuslimer.²⁶

De senaste åren har uppmärksammade sekteristiska våldsdåd i Afghanistan framförallt inträffat i Kabul. De hazardominerade västra delarna av Kabul, inklusive stadsdelen Dasht-e Barchi, har drabbats särskilt hårt. De senaste attackerna följer ett mönster av angrepp i Kabul vad gäller drabbat område och mål. I likhet med tidigare ISKP-angrepp har de senaste attackerna riktats mot träningscenter, platser där shiamuslimer samlas och andra shiitiska mål.²⁷

Avslutande kommentarer

Den senaste vågen av angrepp mot shiamuslimer i Afghanistan följde på en period av drygt ett års frånvaro av ISKP-initierat, sekteristiskt våld i landet. Denna frånvaro har av vissa bedömare tolkats som ett tecken på att ISKP försvagats efter de operationer som talibanregimen genomfört mot gruppen under våren 2023.

Vissa av attackerna under sista kvartalet 2023 följer ISKP:s tillvägagångssätt. Det har rört sig om ett sprängdåd riktat mot en shiamoské och sprängdåd mot shiitiska mål i hazardominerade Dasht-e Barchi. ISKP har också hävdats ansvar för dessa angrepp.

De attacker som under perioden genomfördes i Herat, följer dock inte samma mönster. Tillvägagångssättet har varit skjutningar och inte de sprängdåd som annars är karaktäristiskt för ISKP-angrepp mot shiamuslimska mål. ISKP har inte heller, såvitt känt för Migrationsanalys, tagit på sig ansvar för något av angreppen i Herat.

Beträffande attackerna i Herat kan konstateras att oklarheten kring förövare känns igen från tidigare år. Det går inte att dra några slutsatser om potentiella aktörer, och därmed inte heller om de bakomliggande motiven. Det kan dock konstateras att de senaste angreppen i Herat synes ha varit tydligt riktade mot shiamuslimska religiösa företrädare.

När det gäller övriga attacker i Baghlan och Kabul är dock ISKP sannolikt förövare. Oavsett hur det förhåller sig med ISKP:s aktuella kapacitet efter årets talibanoperationer mot gruppen, så har dessa angrepp visat att det finns både en vilja och kapacitet hos gruppen att fortsatt slå mot shiamuslimska, civila mål i landet.

²⁵ Al Jazeera, ISIL claims Kabul bus attack targeting Shia Muslims, 2023-11-08, [url](#); Voice of America, Bus Bombing in Kabul Kills 7 Afghan Civilians, 2023-11-07, [url](#)

²⁶ Le Monde, Afghanistan: ISIS claims responsibility for attack that left four dead in a Kabul shopping center, 2023-10-28 [url](#); Al Jazeera, ISIL claims Kabul bus attack targeting Shia Muslims, 2023-11-08, [url](#)

²⁷ Migrationsverket, Migrationsanalys, Hazarer i Afghanistan, 2021-05-11, [url](#), s. 39–40

Källförteckning

AAN (Afghanistan Analysts Network), A Community Under Attack: How successive governments failed west Kabul and the Hazaras who live there, 2022-01-17, [url](#)

AAN, Speculation Abounding: Trying to make sense of the attacks against Shias in Herat city, 2019-02-03, [url](#)

Afghan Witness, Explosion during Friday prayers in Pul-e Khumri, Baghlan province, 2023-10-13, [url](#)

Al Jazeera, ISIL claims Kabul bus attack targeting Shia Muslims, 2023-11-08, [url](#)

BBC Monitoring, Briefing: Unclaimed killing of Shias in Afghan west fuels 'sectarian' fears, 2023-12-05, [url](#) [betaltjänst]

BBC Monitoring, BBCM Afghanistan Watchlist for 24 October, 2023-10-24, [url](#) [betaltjänst]

BBC News, Afghanistan bombs kill 58 in Kabul and Mazar-e Sharif, 2011-12-06, [url](#)

CTC Sentinel, The Enduring Duel: Islamic State Khorasan's Survival under Afghanistan's New Rulers, augusti 2023, [url](#)

EASO, Individuals targeted by armed actors in the conflict, 2017-12-12, [url](#)

EUAA, Afghanistan – Country Focus, 2023-12-05, [url](#)

Hasht-e-Subh Daily, Hazara Community under Taliban Rule: 13 Lives Lost in One Month in Herat Province, 2023-12-04, [url](#)

HRW (Human Rights Watch), Afghanistan: ISIS Group Targets Religious Minorities, 2022-09-06, [url](#)

HRW, Afghanistan: Surge in Islamic State Attacks on Shia, 2021-10-25, [url](#)

Le Monde, Afghanistan: ISIS claims responsibility for attack that left four dead in a Kabul shopping center, 2023-10-28, [url](#)

Migrationsverket, Migrationsanalys, Hazarer i Afghanistan, 2021-05-11, [url](#)

New York Times, Islamic State Attack Kills 17 at Shiite Mosque in Northern Afghanistan, 2023-10-13, [url](#)

Norge, Landinfo, Afghanistan: ISKPs strategi og modus etter Talibans maktovertagelse, 2023-08-28, [url](#)

Radio Free Europe, Taliban Police Say Seven Killed In Suicide Bombing Of Mosque In Afghanistan's Baghlan Province, 2023-10-13, [url](#)

UNAMA, Afghanistan: Protection of civilians in armed conflict, (årsrapporterna för 2015–2020 samt halvårsrapporten för 2021), [url](#)

UNSG, The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security, 2022-12-07, [url](#)

Voice of America, Bus Bombing in Kabul Kills 7 Afghan Civilians, 2023-11-07, [url](#)

Övriga källor

Initierad källa som följer MR-utvecklingen i Afghanistan, möte 2023-12-15

MIGRATIONSVERKETS FUNKTION FÖR LAND- OCH OMVÄRLDSANALYS

Den 1 maj 2019 inrättade Migrationsverket en ny funktion för land- och omvärldsanalys. Funktionen benämns Migrationsanalys och finns inom Migrationsverkets Nationella operativa avdelning.